

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.III.87/2023/12. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2023. évi december hó 12. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a szexuális erőszak bűntette miatt **Terhelt1** ellen indított büntetőügyben a Kaposvári Törvényszék 28.B.73/2023/23. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A vádlott cselekményét folytatólagosan elkövetett, a Btk. 197. § (2) bekezdésében meghatározott szexuális erőszak bűntettének minősíti.

A szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamát 5 (öt) – 5 (öt) évre enyhíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztésbe a 2023. évi szeptember hó 18. napjától a 2023. évi december hó 12. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítja.

Kötelezi a vádlottat 14.605 (tizennégyezer-hatszázöt) forint másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Kaposvári Törvényszék a 2023. évi szeptember hó 18. napján kelt 28.B.73/2023/23. számú ítéletében Terhelt1 vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdésében meghatározott és – figyelemmel a (3) bekezdés b) pontjára – a (4) bekezdés a) pontjának ab) alpontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntette miatt 9 év szabadságvesztésre, 10 év közügyektől eltiltásra, valamint végleges hatállyal bármely olyan foglalkozás gyakorlásától, vagy egyéb tevékenységtől eltiltásra ítélte, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi, vagy befolyási viszonyban áll. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani és megállapította, hogy abból a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható. A szabadságvesztés tartamába a 2022. évi június hó 22. napjától előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította és a vádlottat kötelezte az eljárás során felmerült 641.152 forint bünyügyi költség megfizetésére.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott felmentés, védője eltérő minősítés és a kiszabott büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.
- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján is az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.
- [4] A vádlott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában és a nyilvános ülésen is jogorvoslati kérelmét pontosította és indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét a Btk. 197. § (2) bekezdésében meghatározott szexuális erőszak büntetteként minősítse, és a büntetőjogi jogkövetkezményeket lényegesen enyhítse. A védőjével egyezően módosította nyilatkozatát a másodfokú bíróság előtt a vádlott is.
- [5] A másodfokú bíróság a fellebbezésekkel megtámadott határozatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 590. § (1) és (2) bekezdései alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül, oly módon, hogy vizsgálta a tényállás megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását. Ezt meghaladóan – a Be. 590. § (7) bekezdése szerint – hivatalból döntött az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben.
- [6] Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 592. § (2) bekezdésének a) és d) pontjában írt okból részben megalapozatlannak találta, mert az a szexuális cselekmények elkövetésének körülményeit leíró részében hiányos, nem kellően pontos, továbbá az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Ezért a másodfokú bíróság – figyelemmel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára – a tényállást az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:
- [7] Terhelt1 vádlott az odaköltözését követően rövid idővel egy ágyban aludt sértett1 sértettel, *mert a sértett – arra hivatkozással, hogy fél – megkérte a vádlottat, hogy vele egy ágyban aludhasson.* 2022. áprilisában – pontosan meg nem állapítható időpontban – a vádlott a hajnali órákban a sértett *mellét*, fenekét és nemi szervét simogatta.
- [8] A vádlott a 2022. évi április hó vége és június hó közepe közötti – pontosabban meg nem állapítható – időszakban a hajnali órákban kihasználva, hogy a sértettel egy szobában tartózkodó két leánytestvére már alszik több, legfeljebb 5 alkalommal a neki háttal fekvő sértett1 sértett pizsamaalsóját lehúzta és ujjával a sértett nemi szervébe nyúlt, merev hímveszőjét a sértett nemi szervébe dugta, továbbá a sértett kezét megfogta, azt a saját nemi szervére helyezte és így mozgatta. A sértett annak ellenére, hogy észlelte a vádlott szexuális

célzatú magatartását, ellene nem tiltakozott, hanem ezt követően is – saját elhatározásából – a vádlottal egy ágyban aludt ([6] bekezdés).

- [9] Az ítélet [7] bekezdéséből mellőzi annak megállapítását, hogy a vádlott és a sértett közötti mostohatestvéri kapcsolat miatt a kiskorú sértett a vádlott hatalmi befolyása alatt állt.
- [10] A vádlott és a sértett közötti kapcsolat akkor szakadt meg, amikor a kiskorú sértett édesanyja – miután a vádlott és a sértett közötti szexuális érintkezés lehetősége közvetett módon a tudomására jutott – lányát nőgyógyászhoz vitte, majd az orvosi vizsgálat eredményének birtokában feljelentést tett.
- [11] Az ekként kiegészített tényállás most már mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt teljes, illetve részbeni megalapozatlanságot eredményező hibáktól és hiányosságoktól, az tehát hiánytalan, teljeskörűen felderített, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz, és a vádlott védekezésével szemben álló részében is a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.

[12] **II.**

- [13] A bizonyítási eljárást az elsőfokú bíróság a perrendi előírásoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett az eljárása során olyan, a Be. 607. § (1) bekezdésében vagy a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt ún. abszolút, illetve a Be. 609. § (1) bekezdésében nevesített kihatással bíró ún. relatív eljárási szabálysértést, mely az ügy érdemi felülbírálatának akadályát képezte volna.
- [14] Az ügy sértettje kk. sértettli a Be. 82. § a) és c) pontjaiban írt okokból különleges bánásmódot igénylő személy, így a vele kapcsolatos eljárási cselekmények fogantatására speciális előírások vonatkoztak. Sem a bűncselekmény elkövetésekor, sem a nyomozás során tanúként történt kihallgatásakor nem töltötte be a tizennegyedik életévét, ezért a részvételét igénylő eljárási cselekményekről kép- és hangfelvétel készült [Be. 88. § (1) bekezdés d) pont]. A sértett vallomásának, mint bizonyítási eszköznek a beszerzése és rögzítése törvényes volt, annak felhasználása nem ütközött eljárásjogi akadályba.
- [15] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szóba jöhető körben az ügy felderítéséhez szükséges mértékben lefolytatta. Észlelte a több alkalommal folytatólagosan kihallgatott sértett vallomásainak – a lényeges részletek tekintetében fennálló – egyezőségét, de azt a körülményt is, hogy a sértett vallomása több vonatkozásban bizonytalan tartalmú volt. Az elhallgatni vagy háttérbe szorítani kívánt részletekre – az életkora mellett – szociális hiányosságai is kellő magyarázatot adtak.
- [16] Az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat mindezeket maradéktalanul alátámasztotta, miután a sértett túlzásoktól, ferdítésektől és képzelgésektől mentes, a cselekmény lényegi részét érintő előadásait élet- és élményszerűnek ítélte meg.
- [17] A sértett vallomását támasztotta alá orvosl nőgyógyász szakorvos is, aki a vizsgálat alapján megállapította, hogy a sértett szűzhártyája a hüvelyfalig berepedt állapotban volt, amely a hüvelybe történő behatolás tényét és egyben a sértett e körben tett vallomását igazolta. Ezen vizsgálati lelet kapcsán kirendelt szakértől igazságügyi orvosszakértő szintén a sértett vallomását igazolta. Az igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye mindössze annyiban mutatott bizonytalanságot, hogy a sértett hüvelyébe történő behatolás ujjtól, hímvesszőtől vagy szexuális segédeszköztől származott-e. Annak tényét azonban, hogy a szűzhártya berepedt állapota nem szexuális segédeszközök használatától származott, a sértett vallomásán

kívül a vádlott is alátámasztotta, amikor az utolsó szó jogán tett felszólalásában maga is utalt a büntetőjogi felelősségére (*Kaposvári Törvényszék 28.B.73/2023/23. számú jegyzőkönyv 9. oldala*).

- [18] Ilyen körülmények között a sértett különböző időpontokban jegyzőkönyvbe foglalt egységes és összefüggő vallomásainak a tartalmi hitelessége a vádlott szexuális cselekményeinek elbeszélésére vonatkozó részeiben nem volt kétségbe vonható.
- [19] E bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helytállóan rekonstruálta a múltbeli történéseket, azok leírása azonban a szexuális cselekmények elkövetésének körülményeit leíró részeiben hiányosak, illetve nem kellően pontosak voltak, ezért kiegészítésre, illetve helyesbítésre szorultak.
- [20] Egyező tartalmú bizonyítékok, így a vádlott és a sértett vallomása alapján egészítette ki a másodfokú bíróság az ítélet [6] bekezdését, továbbá ugyanezen vallomások, szakértő4 igazságügyi pszichiáter szakértő írásban előterjesztett és szóban is fenntartott szakvéleménye alapján a tényállás [7] bekezdéséből mellőzni kellett, hogy a sértett a vádlott hatalmi befolyása alatt állt.
- [21] Kiegészítette továbbá a tényállást a másodfokú bíróság azzal, hogy a sértettet édesanyja, miután a vádlott és a sértett közötti szexuális érintkezés lehetsége közvetett módon a tudomására jutott, nőgyógyász szakorvoshoz vitte, majd az orvosi vizsgálat eredménye miatt a rendőrségen feljelentést tett.
- [22] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás tehát megalapozott, az a korábban már kifejtett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – figyelemmel a Be. 593. § (3) bekezdésére – irányadó volt a másodfokú eljárásban.

[23] **III.**

- [24] E tényállás alapján az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére, ugyanakkor a cselekmény minősítése csak részben felelt meg az anyagi büntető jogszabályoknak.
- [25] A Btk. 197. § (2) bekezdésében írt szexuális erőszak bűntettét az követi el, aki tizenkettedik életévét be nem töltött személlyel szexuális cselekményt végez vagy végeztet.
- [26] A Btk. 459. § (1) bekezdés 27. pontjában írt értelmező rendelkezés szerint szexuális cselekmény: a közösülés és minden súlyosan szeméremszérintő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas vagy arra irányul.
- [27] A szexuális cselekmény tehát az élettani értelemben vett közösülésen kívül magában foglal minden olyan, az általános erkölcsi felfogást szexuális vonatkozásban durván sértő cselekményt, amely a passzív alany testét közvetlenül érinti. A Btk. idézett rendelkezése a szexuális cselekmény fogalmát kiszélesítette, ilyennek minősülnek azok a súlyosan szeméremszérintő cselekedetek is, amelyek ugyan nem a nemi vágy felkeltését, fenntartását vagy kielégítését szolgálják, azonban arra objektíve alkalmasak. Ennek az alkalmasságnak a megállapítása esetén a cselekmény az elkövető célzatától függetlenül szexuális cselekmény, abban az esetben is, ha a konkrét esetben az említett hatást nem váltotta ki (*Kúria Bfv.II.1.155/2019., Bfv.II.1.495/2018.*).

- [28] A szexuális cselekmény megállapításához tehát elegendő, ha a magatartás objektíve alkalmas a nemi vágy felkeltésére, függetlenül az elkövető szexuális állapotától és az elkövetés célzatától.
- [29] A teljesség igényével szükséges megjegyezni azt is, hogy kiskorúak esetén a szexuális cselekmények fogalmi körét a bírói gyakorlat még szélesebben vonja meg, amennyiben súlyosan szeméremsértőnek értékel olyan cselekvősegeket is, amelyek felnőttkorúak esetén legfeljebb szeméremsértés vagy becsületsértés megállapítására alkalmasak (*Kúria Bfv.II.1196/2017.*).
- [30] A lefolytatott bizonyítási eljárás során kétséget kizáró módon megállapítható volt az az egyébként senki által nem vitatott tény, hogy a vádlott szexuális indíttatásból, azaz a nemi vágyának felkeltése érdekében cselekedett. Magából az elkövetési magatartásból erre vonatkoztatható megalapozott következtetés volt levonható.
- [31] A bűncselekménynek a Btk. 197. § (4) bekezdés a) pontjának ab) alpontjában meghatározott minősített esetét az valósítja meg, aki a cselekményt a nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása alatt álló személy sérelmére követi el.
- [32] A hatalmi vagy befolyási viszony olyan kapcsolatot jelent az elkövető és a sértett között, amely kívül esik a hozzátartozói, nevelési, felügyeleti, gondozási, gyógykezelési viszonyon, azonban azokhoz hasonlóan személyes vagy függelmi viszonyt keletkeztet (pl. a család barátja, szomszéd stb.). Az egyéb módon az elkövető hatalma vagy befolyása alatt álláson érteni kell az olyan viszonyt, amely valamely hagyományos kategóriával – nevelés, gondozás, felügyelet – rokon, annak tágabb körébe vonható. A súlyosabb büntethetőség alapja a gyermekkel szemben fennálló elismert bizalmi vagy hatalmi helyzet, vagy befolyás (2004/68/IB kerethatározat 2. cikk 2011/93/EU irányelv 3. cikk 5. bekezdés).
- [33] Az ítélezési gyakorlat szerint annak tényét, hogy az elkövető a sértettel hatalmi vagy befolyási viszonyban állt-e, konkrétan vizsgálni kell. Megállapításához pedig az szükséges, hogy az elkövetés időpontjában – akár rövid időtartamban is – ténylegesen fennálljon.
- [34] A nem kiegyensúlyozott szerelmi, érzelmi, szexuális kapcsolatok a tényállásszerű hatalmi, befolyási helyzetet önmagukban nem alapozzák meg. Érzelmi alá-, fölérendelés és kiszolgáltatottság, az egyik partner egyoldalú előnyben részesítése és mindezen pszichológiai jellemzőkkel való esetleges visszaélés e minősítő körülmény megállapítása szempontjából figyelmen kívül kell, hogy maradjon, függetlenül a partnerek között adott esetben fennálló nagyobb korkülönbségtől is. A hatalmi, befolyási helyzetet tehát a vádlott és a sértett személyiségjegyein kívül álló objektív körülmények alapozhatják meg.
- [35] A vádlott és a sértett közötti mostohatestvéri kapcsolat önmagában nem alapozhatja a hatalmi, befolyási helyzetet. Olyan további tény pedig nem volt feltárható, amely azt igazolta volna, hogy a vádlott a már említett családi kapcsolatot meghaladó jogokkal rendelkezett k.k. sértettli felett. Még időlegesen sem volt a felügyeletére bízva, nem utasíthatta az életvitelével, magatartásával kapcsolatosan.
- [36] Hangsúlyozni szükséges továbbá azt is, hogy az, hogy a vádlott a szexuális cselekményt a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el, akkor állapítható meg, ha a szexuális cselekményt maga a függő helyzet tette lehetővé, mégpedig úgy, hogy enélkül a szexuális kényszerítésre nem került volna sor.
- [37] Következésképpen a hatalmi, befolyásolási helyzetnek a szexuális cselekmény végzése vagy eltűrése szempontjából objektíve és szubjektíve is okozati összefüggésben kell állnia: mind a vádlottnak, mind a sértettnek tisztában kell lennie azzal, hogy a szexuális cselekmények kizárólag a hatalmi, befolyási viszony miatt voltak lehetségesek, azaz e helyzet nélkül a

cselekményt a vádlott vagy nem is kezdeményezte volna, vagy a sértett azokat visszautasította volna.

- [38] Jelen ügyben azonban éppen ennek az ellenkezője volt megállapítható. Mégpedig az, hogy a sértett volt, aki azzal, hogy – még azt követően is, hogy a vádlott a sérelmére elkövette a cselekményt – a vádlottal egy ágyban kívánt aludni, megteremtve a további szexuális cselekmények megvalósulásának lehetőségét.
- [39] A másodfokú bíróság álláspontja szerint tehát az elkövetés körülményei alapján nem volt kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a vádlott a szexuális cselekményt a sértettel szemben fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követte el, mert ilyen hatalmi és befolyási viszony közöttük nem állt fenn. Nem a vádlott és a sértett közötti hatalmi, befolyási viszony teremtette meg ugyanis a lehetőséget arra, hogy a vádlott a sértettel szexuális kapcsolatba kerüljön, hanem az a sértett aktív magatartása folytán jött létre.
- [40] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét folytatólagosan elkövetett, a Btk. 197. § (2) bekezdésében meghatározott szexuális erőszak büntettének minősítette.
- [41] Az ennek megállapítását célzó jogorvoslati kérelmek tehát megalapozottak voltak.

[42] **IV.**

- [43] A minősítés megváltozása indokoltta tette a büntetőjogi jogkövetkezményeket meghatározó tényezők ismételt áttekintését.
- [44] Az alkalmazható büntetési tételkeret öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, melynek a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középértéke hét év hat hónap.
- [45] Súlyosító körülmény a folytatólagosság. A vádlott büntetlen előéletű, amely a javára enyhítő körülményként értékelendő. További – kisebb súlyú – enyhítő körülmény a ténybeli beismerő vallomása.
- [46] Az elkövetés körülményeire és az enyhítő körülmények nyomatkára tekintettel a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát – a büntetési tétel középértékét el nem érően – öt évre enyhítette. Ahhoz igazodóan állapította meg a közügyektől eltiltás tartamát, míg a Btk. 52. § (3) bekezdése alapján kötelezően alkalmazandó, végleges hatályú foglalkozástól eltiltást érintetlenül hagyta.
- [47] A fentiekből következően egyetértett a jogorvoslati kérelmek enyhítésre irányuló részével is.
- [48] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a bűncselekmény minősítésére és a büntetőjogi jogkövetkezményekre vonatkozó részében az elsőfokú bíróság ítéletét – a Be. 606. § (1) bekezdésében írtak szerint – megváltoztatta. Az egyéb rendelkezések törvényesek voltak, ezért azokat a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.
- [49] A kiszabott szabadságvesztés tartamába – a Btk. 92. § (1) bekezdése folytán – az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől előzetes fogvatartásban töltött időt be kell számítani.
- [50] A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezés a Be. 613. § (1) bekezdésén alapul.

Dr. Tóth Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Bencze Beáta s.k. előadó bíró, Dr. Hudvágner András s.k. bíró

A Kaposvári Törvényszék 28.B.73/2023/23. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.III.87/2023/12. számú ítélete folytán – az abban írt változtatásokkal – a 2023. évi december hó 12. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Dr. Tóth Sándor s.k.
a tanács elnöke